

"מליח כרותח" – הבלעת המלח

אנחנו פותחים את הנושא הגדול של מליח כרותח. לא להיבהל! נושא זה ילמד על פני כמה שבועות!

1	"מליח כרותח" – הבלעת המלח
1	מהי רמת המליחה שנחשבת "כרותח"
4	➤ שיטת הרמ"א
5	כמה המלח מבליע
5	➤ הדין הבסיסי
6	➤ חתיכה שמנה
7	➤ יבש
8	➤ דין ציר של בשר
8	האחד מלוח והשני תפל
9	➤ נוזלים
9	➤ מליחה בכלים
10	➤ תתאה גבר במליח
12	חתיכות מותרות ואסורות שמלחו יחד

מהי רמת המליחה שנחשבת "כרותח"

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיב עמוד א

ההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא, שרייה רב חיננא בריה דרבא מפשרוניה; אמר רבא: מאן חכים למישרי כי האי גוונא, אי לאו רב חיננא בריה דרבא מפשרוניה! קסבר: כי אמר שמואל מליח הרי הוא כרותח, הני מילי - היכא דאינו נאכל מחמת מלחו, אבל האי כותחא - הרי נאכל מחמת מלחו

רש"י מסכת חולין דף קיב עמוד א

שרייה רב חיננא - אע"פ שהכותח מליח הוא.

דאינו נאכל מחמת מלחו - אינו נוח ליאכל מרוב מלח שבו עד ששורין ומדיחין אותו במים כעין מליחת בשר להצניע.

נאכל מחמת מלחו הוא - כלומר נאכל במלחו הוא.

רש"י הסביר שכותח הוא ממרח מלוח, אך נאכל על לחם, ואנו עוסקים במליח שאפילו אי-אפשר לאכול עם לחם, אלא מליחה לשמר(וכשרוצים לאכול צריכים להדיח את המלח, אחרת הוא באמת לא אכיל).

רא"ש מסכת חולין פרק ח

פרש"י אינו נאכל מחמת מלחו עד ששורין ומדיחין אותו כעין מליחת בשר להצניע. וה"ר יעקב ישראל ז"ל אומר דלא חשיב אינו נאכל מחמת מלחו אא"כ נמלח כעין עבוד כדאמרינן פרק כלל גדול (דף עה ב) האי מאן דמלח בשרא חייב משום מעבד ומוקי לה דבעי ליה לאורחא וקשה לר"ת דאטו הנהו אטמהתא (לעיל דף צז ב) דאימליחו בי ריש גלותא בגידא דנשיא דמייתי עלה מליח כרותח וכן קערה (לעיל סימן כח) שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח וכן ההיא פינכא דרבי אמי (שם) וכן רב מרי (לקמן סימן מ) אימלח ליה שחוטה בהדי בשר נבילה אטו כל הני מליחות הוו לאורחא להצניע. והיה אומר ר"ת דכל מליחה שעושין לקדירה חשיב אינו נאכל מחמת מלחו. .... וא"כ מליח שאנו עושים לקדירה כדי להפליט הדם הוי מליח *כרותח וכן משמע פ"ר הקומץ רבה (דף כא א) [דקאמר] טעמא דמעטיה קרא דם ממליחה הא לאו הכי ליבעי מליחה הא נפקא ליה מתורת דם דאמר רב יהודה דם שמלחו אין עובר עליו וכן דם שבשלו אי עובר עליו. אלמא מליחת קדשים קרי להו אינן נאכלים מחמת מלחו מדפטר דם שמלחו כמו שבשלו.

בינתיים יש שלוש שיטות מה נקרא מליח –

1. רש"י – מליחה לשמר.
  2. ר' יעקב ישראל – מליחה לעבד.
  3. ר"ת – מליחה לקדרה(זאת אומרת – המליחה הרגילה שעושים כדי להוציא את הדם). הבהרה – אם יש לי בהמה שחוטה, יש לי שתי אפשרויות מה לעשות עם הבשר – לצלות, ואז אין צורך להוציא את הדם, וממילא אשים מעט מלח בשביל הטעם ולא יותר(להלן – מליח לצלי), או למלוח כדי להוציא את הדם ואזי אוכל לבשל בקדרה(להלן – מליח לקדרה).
- עדיין צריך להבין – לכאורה במליחה לקדרה מולחים מכל צד וכל כיוון. מה יכול להיות מלוח מזה?

תורת הבית הארוך בית ד שער א דף ג עמוד א

ואינו נאכל מחמת מלחו היינו מליחה הצריכה לקדירה ואעפ"י שאינו מליח כמליח של בשר שרוצה להצניע או להוליכו לדרך ולא שאינו נאכל לאחר הדחה לפי שנתקלקל קצת מחמת מלחו קאמר אלא שאינו נאכל מחמת מלחו שעליו קאמר ולאפוקי מליח דצלי דנאכל עם מלחו. וכ"כ רבנו תם ז"ל. והוא העיקר.

בדק הבית על תורת הבית בית ד שער א דף ב עמוד ב

ואינו נכון, דנאכל מחמת מלחו קאמרינן, ולא עם מלחו, דלאו היינו לישנא ד"מחמת". אלא ודאי "נאכל מחמת מלחו" – אפילו לאחר שתעובר מלחו קאמרינן, ומאי "אינו נאכל" – כלומר אינו נאכל בתורת בשר שאינו מליח אלא שעדיין טועמין בו טעם מלח אפילו לאחר הדחה ובישול.

וכל הני ראייתו – בשנשתהו כשיעור זה דשיעור מועט הוא אחר הכשירו לקדירה ומאי דאמרינן נמי דאסור למלוח בכלי שאינו מנוקב משום שמא ישתהא כשיעור זה שקרוב הדבר לבא לידי כך וכשהוא בשיעור זה דינו כרותח מתוך שהוא מתחמם מתוך מליחתו והיינו לישנא דרותח ומשום טעמא דחם אתינן עלה ולא משום חריפות שכיון שנקלט בו טעם המלח כ"כ הבשר מתחמם ולא עוד אלא שמחמם הכלי שבו שמושבו בכלי נעשה עמו דבר אחד להתחמם על ידי המלח כשהגיעם לכלל שיעור זה ואין אומרים כן במשקין כשהן בפני עצמן אין דינן בהן מליח כרותח אלא אם כן בציר כשהוא עם הבשר וטעמו של דבר מחמת הבשר שמתחמם אף הציר מתחמם עמו.

עוד כתב שיש לו ראייה גמורה לדבריו דמליח לקדירה לאלתר הוי מליח כרותח כיון שאינו נאכל עם מלחו מהא דאמרינן דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסור ופרישנא בכלי מנוקב ומשום דדגים רפו קרמייהו ופלטיו ועופות קמיטי קרמייהו ובתר דניחי דגים פלטי ועופות והדר בלעי דגים אלמא אפילו בתוך שיעור פליטת העופות הוי

אין נאכל מחמת מלחו דאלו לא הוי עופות אין נאכלין מחמת מלחן לא היו אוסרין את הדגים בפליטתן ע"כ. וזו אינה ראייה דלאו משום דחשיבי עופות רותחין אלא משום דגים דחשיבי רותחין ובולעין פליטתן של עופות דחשיבא דם וטעם זה עיקר.

הרשב"א נקט כר"ת, והוסיף שנחשב מלוח מיד.
הרא"ה נקט שצריך שיהיה מלוח יותר מקדירה. ואיך מולחים יותר מקדירה – משהים את המלח ליותר זמן.

תוספות מסכת חולין דף קיב עמוד ב
ודגים רפו קרמייהו ופליטי ועופות קמיטי - ... ושמא לא אמרינן מליח הרי הוא כרותח אלא בשעת פליטה אבל אחר גמר פליטה לא חשיב כרותח דפסק כח המלח מחמת שהפליט את הבשר ויוצא כח המלח עם הדם ...

רא"ש מסכת חולין פרק ח
פסק כח המלח מחמת שהפליט את הדם מן הבשר ויוצא כח המלח עם הדם ומחמת אותו מלח לא יחשב עוד כרותח לאחר גמר פליטתו. ולא דמי לבר יונה דנפל [לכדא] דכמכא שהיה נחשב כרותח אם לא היה הכותח נאכל מחמת מלחו. דהתם לא פסיק כח המלח:

ספר מצוות גדול לאויו סימן קלז
...ועוד טעם אחר הגון דלאחר שנתן המלח כחו בבשר והפליט דמה פסק כחו ומחמת אותו מלח לא יחשב כרותח עוד ... ואין דומה דבר זה לגזול שנפל בכותח שאמרנו למעלה שהיה נחשב כרותח אם לא היה הכותח נאכל מחמת מלחו אף על פי שהכותח היה מלוח מימים רבים, שהרי לשם לא פסק כח המלח שלא הפליט שום דבר, אפס אין להקל בבשר שנמצא בציר שכבר נהגו העם הדבר לאיסור:
הרא"ש מחדש שלמלח שהפליט את הדם יש דין מליח רק עד שהדם נפלט, ואח"כ הוא מאבד את כוח רתיחתו. הסמ"ג ממשיך ואומר – זה רק נכון ביחס לדם שמפליט דם. דם שלא הפליט דם – יישאר ברתיחתו לעולם.

ספר אור זרוע ח"א - הלכות בשר בחלב סימן תסט
כתב מורי רבינו יהודה ב"ר יצחק מהכא שמעיי אע"פ שהכותח נמלח מימים רבים אפ"ה הוי חשוב מליחתו כרותח אי לאו דנאכל מחמת מולחו. ע"כ יש להחמיר בבשר שיש זמן מרובה קצת שנמלח וכן גבינה מלוחה שיש לחשוב הציר והמליח שעליהם כרותח לענין דבר שיפלו עליהם או יפלו בו אע"פ שהבשר מותר לצלי בלא הדחה ולקדירה בהדחה אחר ששהתה כדי מליחת צלי מ"מ המלח והציר שעליו הוא אסור עד שיודח יפה יפה. ואותו מלח וציר שעליו חשוב כרותח. ודוקא שהבשר והגבינה הם לחים ויש עליהם לחלוחית במלח או בציר שעליהם אבל גבינה יבישה וכן בשר יבש אחר שהוא יבש בימות החורף נראה לרי' דלא שייך בו מליח ה"ה כרותח בשנוגע בדבר יבש שנרא' לעינים שאין בו לחלוחית כלל אבל אם חוזר ומלחלו ע"י מים יש לחוש וגבינים שנמלחו אחר עשייתם חושבן רי' דאין נאכלין מחמת מולחן אבל לאחר שנרצו תו לא חשיבי לחוש אין נאכלין מחמ' מולחן עכ"ל:

האם האור זרוע חולק על הסמ"ג? ראו בדף הרחבות, שתרומת הדשן נוקט שהם חולקים, ולכן כתב לסמוך על הסמ"ג ודעימיה רק בשעת הדחק. אנחנו ניפגש עם תרומת הדשן שוב בש"ך

שולחן ערוך יורה דעה סימן צ"א סעיף ה

מליח, שאינו יכול ליאכל מחמת מלחו, דהיינו כעין מליח שמולחים לקדירה, ושהה כדי מליחה לקדירה, כל זמן שלא הדיחו מיקרי אינו נאכל מחמת מלחו..... ומליח כעין מליח דבעי לה לארחא, אפילו לאחר שהדיח, הוי אינו נאכל מחמת מלחו, וכל זמן שלא שראו במים דינו כרותח, לאסור כדי קליפה.

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צא סעיף קטן י"א

דהיינו כו' - המחבר סובר ... כששהה שיעור מליחה לקדירה הוי רותח, ומקמי הכי לא..... צ"ל דשאני התם דאיירי באיסור דם, והלכך הדם והמלח רותחין הם בשעת המליחה, אבל לא כששהה שיעור מליחה, שאז פסק כח המלח מחמת שפלט כל הדם. אבל הכא מייירי באיסור בשר וגבינה, דכל כמה דלא נמלח כהוגן - אין הבשר רותח, אבל כששהה שיעור מליחה - נחשב רותח, שהרי לא פסק כח המלח, שלא פלט כלום, דודאי איירי שכבר נמלח הבשר והודח כדינו ועתה נמלח שנית, דאל"כ היה הגביני נאסר משום דם.

הש"ך מסביר שהשו"ע בעצם פסק כסמ"ג

(ראינו שהרא"ה אמר שמה שמבחין בין מליחה לקדירה ומליחה לאורחא הוא זמן ההשהיה. כדי למלוח לאורחא צריך יותר זמן. אך מכיוון שהשו"ע נוקט שאחר שיעור מליחה המלח מאבד את כוחו - ע"כ שכדי למלוח לאורחא - יצטרך להדיח את המלח מהמליחה, ולמלוח שוב) אפשרות שניה לקרוא בשו"ע - בדף ההרחבות

שיטת הרמ"א

רמ"א בשולחן ערוך יורה דעה סימן צ"א סעיף ה

הגה: וי"א ללאחר ששהה במלחו שיעור מליחה לא מקרי לח"כ רותח (תוספות והרא"ש פכ"ה וסמ"ג לחד סינויאל). ולכורך גדול, כגון זהפסד מרובה והוא לכורך סעודת מרובה, יש לסמוך אמקילין. אבל בלאו הכי, אין להקל כלל (ת"ה סימן קנ"ט). אפילו לא נמלח הבשר משני לדליו, רק מלד אחד, כל שנמלח מליחה שאינו נאכל מחמת מלחו, מחשב רותח (כ"י ב"ש תשובת הרשב"א סי' רס"ה). אבל כל שלא נמלח כל כך, מחשב כוונן, אפילו נמלח משני לדליו. וי"א לאנן אין בקיאין בדבד, ויש לנו לחשב אפילו מליחת כלי כרותח (ארוך כ' י). וטוב להחמיר במקום שאין הפסד מרובה

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צא סעיף קטן י"א(המשד)

ראשית הש"ך מביא את דברי תרומת הדשן שזכרנו לעיל, שאמר שהאור זרוע חלק על הסמ"ג.

ומהרש"ל פכ"ה סימן ס"ח השיג עליו דיש לחלק בין גוף החתיכה להמלח ויישב קושייתו ויצא בעקבותיו אחריו הבי"ח בס"י ס"ט ודבריהם דחוקים כאשר יראה המעיין גם בלא"ה אין סברא כלל לחלק שאם המלח אינו כרותח למה יהיה גוף החתיכה כרותח?

מהרש"ל וב"ח אומרים שהמלח איבד את כוחו, אך החתיכה שנמלחה - בתוקפה. והש"ך תמה - מכוח מה החתיכה בתוקף, אם לא מכוח המלח?

אבל הנלפע"ד ממשמעות הפוסקים דלא אמרינן שפסק כח המלח אלא היכא שהפליט דם, כי דרך המלח להפליט דם ולא שאר דברים וכמ"ש הרא"ש והטור בס"ס צ' א"כ דוקא בכה"ג אמרינן דלאחר ששהה שיעור מליחה פסק כח המלח הואיל והפליט דם משא"כ בשאר דברים והלכך סה"ת וסייעתו דמייירי בבשר וגבינה מאיסור בשר בחלב ולא מאיסור דם ולא פסק כח המלח שלא הפליט כלום פשיטא דאחר שיעור מליחה חשוב כרותח וכ"כ האו"ה כלל נ"ח דין ל"ב דבשר כשר שמלחוה המלח לעולם בתקפו דהא לא הפליט דבר ע"ש והיינו דכתבו הרא"ש והסמ"ג דבכותח לא פסק כח המלח שלא פלט כלום זה נראה בעיני ברור אשר לפ"ז לא פליגי הגאונים אהדי גם דברי סמ"ג מיושבים שאינם סותרים זא"ז וכן דברי הטור והצעתני דבר זה לפני הגאון אמ"ו ז"ל ושאר גדולי המורים ונשאו ונתנו בדבר והסכימו לדברי ולפ"ז היה נראה להתיר אפילו שלא במקום

הפסד מרובה וסעודת מצוה אך דמדברי שאר פוסקים גבי מעשה דרש"י משמע להדיא דאפי' גבי דם לא אמרינן דפסק כח המלח לאחר ששהה שיעור מליחה ולכך כתב הרב בהגהת סמ"ק דריב"א אומר דציר היוצא מן הבשר לאחר שיעור מליחה אין עליו דין דם רותח אבל יש עליו דין בשר רותח לאסור הגבינות כאשר נפל הציר שם (מביאו ב"י וד"מ ס"ס ס"ט) ר"ל דאף לאחר שיעור מליחה נחשב רותח אלא דאין עליו דין דם כיון דשהה שיעור מליחה ויצא כבר כל דמו וכן הוא בהגהת ש"ד ס"ס י"ד והלכך הבו לה דלא לסיף עלה ואין להקל אלא במקום הפסד מרובה וסעודת מצוה ומיהו בתוך שיעור מליחה לעולם אסור אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה דכל הפוסקים סוברים דתוך שיעור מליחה הוי רותח והר"ן יחיד הוא לגביהו גם כבר דחה הרשב"א במשמרת הבית (דף ע"ג) סברא זו בשתי ידים ע"ש:

לסיכום –

יש כאן שתי מחלוקות – 1. האם כוח המלח נפסק אחרי שעשה את פועלו. 2. האם כוח המלח מתחיל מיד או רק אחרי שיעור רתיחה.

ביחס לשאלה הראשונה –

תרומת הדשן פסק ביחס לשאלה השניה שזו מחלוקת ראשונים, וניתן לסמוך על המקלים בהפסד מרובה. וכ"פ הרמ"א.

במהרש"ל והב"ח רצו לחלק בין המלח, שכוחו נפסק, לבין החתיכה, שעודו בתוקפו.

השו"ע פסק כסמ"ג, ואילו הש"ך הסביר שזה רק נכון במלח שמוציא דם, וחלק על תרומת הדשן הב"ח והמהרש"ל, בטענה שבזה אין מחלוקת.

ביחס לשאלה השנייה – הש"ך הראה שהשו"ע פסק שכוח המלח מתחיל רק אחר שיעור מליחה (אם מדובר על מלח שלא מוציא דם), וכתב שרוב ראשונים נגדו ואין להקל כך כלל.

כמה המלח מבליע

➤ **הדין הבסיסי**

תלמוד בבלי מסכת חולין דף צז עמוד ב

נהו אטמהתא דאימליחו בי ריש גלותא בגידא נשיא, רבינא - אסר, רב אחא בר רב אשי - שרי; אתו שיילוח למר בר רב אשי, אמר להו: אבא שרי. אייל רב אחא בר רב לרבינא, מאי דעתך, דאמר שמואל: מליח הרי הוא כרותח, כבוש - הרי הוא כמבושל, והאמר שמואל: לא שנו - אלא שנתבשל בה, אבל נצלה בה - קולף ואוכל עד שמגיע לגיד! וכ"ת, מאי כרותח דקאמר - כרותח דמבושל, והא מדקאמר כבוש הרי הוא כמבושל, מכלל דרותח דצלי קאמר! קשיא.

רא"ש מסכת חולין פרק ז

לצלי בעי נטילה כיון שלא מצינו מפורש בו קליפה. ומיהו יראה שאין צריך להחמיר ברותח דמליחה ודי בקליפה. ואע"ג דרבינא בעי למימר דמליח הוי כרותח דמבושל. הא איתותב. ולפי מאי דאיתותב לא מחמיר ביה אפילו כרותח דצלי ולא בעי כדי נטילה וכמדומה שראיתי שהורה רבינו מאיר ז"ל כן.

עולה מהגמרא שמליחה אוסרת כמו שאוסרת הצלייה. בהלכות צלי(שטרם למדנו)יש מחלוקת כמה

צלייה אוסרת – קליפה או יותר. הרא"ש כותב כאן שגם אחרי שהשונו את המליחה לצלייה, לכו"ע זה יאסור רק כדי קליפה.

אנו נראה בהמשך שראשונים אחרים הבינו שההשוואה לצלי מתקיימת באופנים אחרים.

בדק הבית על תורת הבית בית ג שער ג דף עו עמוד ב

הוה ליה מליח כרותח דצלי וסגי ליה בנטילת מקום וכן בכלל איסור דמחמת מליח הרי היכא דליכא טעמא דשורה בתוכו בנטילת מקום סגי ליה.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה לד

בשר נבלה מליח שנבלל עמו בשר שחוטא הרי זה נאסר, מפני שתמצית הנבלה נבלעת בגוף בשר השחוטא ואי אפשר לעמוד כאן לא על הטעם ולא על השיעור, וכן בשר דג טמא מליח שנבלל עמו דג תפל טהור נאסר מפני צירו

ר"ן על הר"ף מסכת חולין דף מב עמוד א

הר"ן עוסק בחתיכה טרפה שנמלחה עם טהורה(שאינה מלוחה)

ציר זה הנופל עליו רותח הוא ונבלע בו ומיהו הבשר צונן חשבינן ליה דמש"ה אמרינן טהור מליח וטמא תפל מותר שאע"פ שנבלעין בתוכו טפות רותחות מן הטהור אע"כ אינו מתחמם כל כך עד שיפלוט ומיהו משמע [דטמא מליח או שניהם מלוחים] דבקליפה סגי דבכל איסור שע"י מליחה סגי ליה בקליפה וכן דעת הרא"ה ז"ל אבל דעת הרמב"ן ז"ל מחמיר ואומר דהכא כוליה חיים מרוב טפות מלוחות שהם חמות בעצמן ויותר נ"ל דברי הרא"ה ז"ל ומיהו הוא ז"ל מצריך נטילת מקום ואמר דבפסחים (דף עה ב) מוכח בהדיא דברותח דצלי בעינן נטילת מקום ואיני מודה לו בזה דהתם שאני

הבית יוסף למד שיש כאן שלוש שיטות –

1. ר"ר, ובראשם הרא"ש – אוסר כדי קליפה.

2. רא"ה – כדי נטילה.

3. רמב"ם – אוסר את כולו.

ברמב"ן יש שתי הבנות – הראשונה היא שהוא נוקט כרמב"ם, שכולו תמיד נאסר. הבנה נוספת נפגוש בהמשך – כאשר מדובר על הציר שיצא מהמליחה, והוא נוטף בצורה יותר רצינית מחתיכה מלוחה, יש להחמיר יותר. אנחנו נפנה בחזרה לכאן כדי ציר של בשר

שולחן ערוך יורה דעה סימן צ"א סעיף ה

הלכך בשר וגבינה המלוחים שנגעו זה בזה, צריך לקלוף שניהם מקום נגיעתם.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף ט

מליח שאינו נאכל מחמת מלחו, דינו כרותח ומפליט לאסור כדי קליפה.

הגר"א בס"ק י"ב מביא ראייה מעניינת – ראינו שהגמרא אמרה לגבי צונן "נהי דקליפה לא בעי, הדחה מיהא בעי". משמע שבמקומות שבצונן יכול להבליע איסור(לדוגמא – אם הוא מלוח) – ייאסר כדי קליפה.

חתיכה שמנה

תלמוד בבלי מסכת חולין דף צו עמוד ב

...נצלה בה - קולף ואוכל עד שמגיע לגיד. איני, והאמר רב הונא: גדי שצלאו בחלבו - אסור לאכול אפילו מראש אזנו! שאני חלב - דמפעפע; ובחלב אסור? והאמר רבה בר בר חנה: עובדא הוה קמיה דר' יוחנן בכנישתא דמעון, בגדי שצלאו בחלבו, ואתו ושיילוה לרבי יוחנן, ואמר: קולף ואוכל עד שמגיע לחלבו! הווא - כחוש הוה.

עולה מהגמרא שבצליה – אם יש חתיכה שמנה – השומן שלה מסייע לאיסור שיעבור. הפוסקים הבינו

ש"מליח כרותח" גם לעניין זה (וכפי שנראה, חילקו בין שומנים שונים, כפי שהגמרא עשתה)

ש"ד סימן ק"ה סעיף קטן כח

ואם הבשר שנמלח שמן כו' ואפילו בשומן דגיד כו' - אעיקרא דדינא השיג מהרש"ל בהגהותיו לטור ומביאו הב"ח ז"ל דאפילו אי אמרינן הכי ה"מ לענין צלי שחום האש מפטם מהאי להאי וגם שניהם חמים שהרי נצלו זה עם זה אבל במליחה לא מצאנו סברא זו וגם בצלי גופיה חידוש הוא ושום מחבר לא חילק אלא סתמא פסקינן כל מקום שהאיסור אינו יכול לילך ולפעפע אז אפילו אם החתיכת היתר שמינה שרי עכ"ל ... דדוקא

בעינין שיהא האיסור שמן ... ומ"מ נראה דאף הט"ו לא אמרו אלא בשניהם מלוחים אבל לא כשהיה האיסור מלוח וההיתר תפל דכיון שהוא תפל אין בו כח לפטם האיסור:

המהרש"ל אומר כך – בצלייה, לא משנה איזו חתיכה שומנית, מכיוון שהצלייה גורמת לשומן לעבור ולהתערב בכל החתיכות. אך במליחה – השומניות תעבור רק אם האיסור הוא השומני.

הש"ך אומר שגם הטור וש"ע שהחמירו כשהחתיכה המותרת היא השומנית, מודים שזהו רק אם שניהם מלוחים, ואז טעם עובר מאחד לשני. אם החתיכה המותרת היא השומנית ורק אחד מהם מלוח – לא.

שולחן ערוך סימן צא סעיף ו

היכא אמרינן דאינו אסור אלא כדי קליפה – כשאין שום אחת מהחתיכות שמנה, שאם הייתה שמנה – כולה אסורה, (ע"ל סימן ק"ה ס"א). וכן חברתה אסורה כולה, מפני שהשומן מפעפע (ועיין לקמן סימן ק"ה).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף ט

ואם הוא שומן הגיד וקנוקנות שבו והקרומות, יש להחמיר ולהצריכם נטילת מקום. ואם הוא חלב ממש, צריך ששים לבטלו. ואם הבשר שנמלח עמו הוא שמן, אפילו בשומן הגיד וקנוקנות שבו, צריך ס' לבטלו וליטול ממקום שנגע כדי נטילת מקום, ולפחות קליפה.

ש"ך סימן ק"ה

כו ולהצריכם נטילת מקום - אבל א"צ ס' וכ"פ בת"ח סוף כלל ל"ז ואע"ג דקי"ל אפילו בציר ואפילו בכחוש ממש לשער בס' וכמו שיתבאר מ"מ שמנו של גיד דאינו אלא מדרבנן וכמו שנתבאר בס"ה ס"ח מקילינן ביה וכ"כ בת"ח סוף כלל ל"ח מיהו היינו לענין עיקר דינא אבל לחוש להמנהג כתב הרב ס"י ס"ד ס"ך דבמקום שאין הפסד קצת יש להצריך ס' וע"ש:

הש"ך מסביר שבד"כ אנחנו מניחים שאנחנו לא בקיאים במה נקרא שמן ומה לא, ולכן תמיד מצריכים לשער בששים, ואעפ"כ כאן מקלים מכיוון שמדובר בחלב מדרבנן

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה

וי"א לכל מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה

ט"ז יורה דעה סימן ק"ה סעיף קטן כד

וי"א דכל מליחה אינה אוסרת כו'. - פי' אפילו שומן והוא דעת ראב"ה בב"י מטעם דאין האיסור עובר בכל אלא נשאר במקומו וקאמר רמ"א דאע"פ שראוי לנו להחמיר ולהצריך ס' לצאת ידי הסוברים דאף במליחה האיסור מתפשט בכלו היינו באיסור שמן ולהקל באינו שמן אלא דאין אנו בקיאים כו':

יבש ➤

שולחן ערוך סימן צא סעיף ה

ואם הם יבשים, אפילו הם מלוחים, או לחים ולא מחמת מליחה, סגי בהדחה.

רמ"א בשולחן ערוך סימן ק"ה סעיף ט

וכל זה באיסור ששייך בו שמונית, כגון חלב או ל"ז וכי האי גוונא, אבל באיסור שאין בו שמונית כלל, כגון חמץ בפסח, לכולי עלמא מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה (סכרת הרב ממשמעות פוסקים הנ"ל). ועיין באור"ח הלכות חמץ כיצד נוהגין. וע"ל סימן ס"ד אם הקרומים או חוטים של חלב נמלחו עם צקר.

מהשו"ע עולה שדבר מלוח יבש נידון בצונן רגיל. כפי שהזכרנו, ועוד נלמד באריכות, הרמ"א החמיר להתייחס לכל דבר כשמן, ולכן דבר ממש יבש – נידון כאילו אינו שמן, אך אין לו את הקולא של השו"ע שיבש הוא סתם צונן.

לאחר שנלמד את שאר הנושאים, נחזור להתייחס באופן מעשי לחומרות השונות, והדברים יתבהרו שם.

➤ דין ציר של בשר

חידושי הרמב"ן מסכת חולין דף קיב עמוד ב

ואע"ג דאמרין בפסחים (ע"ו א') בשר רותח שנפל לתוך חלב רותח וכן צונן לתוך חם אסור, וחם לתוך צונן בקליפה מותר, והכא בין שטמא עליון או תחתון, טמא מליח שהוא פולט לתוך טהור תפל חם לתוך צונן הוא שזה פולט וזה בולע ואמאי קתני אסור לגמרי, ויש לומר מתוך שהוא פולט לתוכו כל שעה ושעה טפות מלוחות שהן כחמות אוסרין אותו לגמרי, שלא אמרו קולף אלא כגון חתיכה רותחת לתוך חלב צונן שהוא מתגבר עליו ומצננו, אבל הכא כוליה חאים מרוב טפות מלוחות שהן חמות בעצמן, כך נראה לי וכן עיקר

שולחן ערוך סימן צא סעיף ה

הגה: כל ציר מצקק שנמלח, אפילו לא נמלח רק לכלי, חסוד רותח (הגהות מיימוני פ"ט ב"ק ו"ז) והג"ח מ"א"ז ואגודה פכ"ה). ולכן אם נפלה ציר על הגבינה או על כלי, אוסר (ארוך). אפילו במקום שאין הצקק אוסר, ללא נחשק רותח, מכל מקום הציר חסוד אינו נאכל מחמת מלחו. וציר של צקק שאוסר, שנפל על הכלי, צריך הגעלה. ואם הוא כלי חרס, צריך שצירה (ש"ד ק"ז) וצ"ח. ואם לא נפל רק על מקום אחד, צכלי עץ וכיוצא בו, קולף מקומו, ודיו (או"ה וע"ל ס"ד ההג"ה א').

הש"ך מסביר שכל איסור שנבלע בכלי ע"י מליחה אוסר רק את קליפת הכלי. לכן תמיד יכול לקלף את מקום האיסור. הרמ"א כתב שאם נפל על מקום אחד יקלף, בגלל שבד"כ אדם לא יטרח לקלף כלי שלם.

בפתחי תשובה העיר שהרמ"א כתב כלי עץ דווקא, מפני שכלי חרס בולע יותר בקלות, ובו לא מועילה קליפה.

פתחי תשובה צ"א

(ט) קולף מקומו - כתוב בכתבי הרב הגי מהר"ר דניאל זצ"ל אם נפל ציר או חלב מהותך חם בכלי ואין יודע באיזה מקום והוא מיעוט הכלי בטל ברוב. ונראה דאם הוא כלי שאפשר בהגעלה צריך הגעלה עיין לקמן סימן קי"ב ס"ג:

האחד מלוח והשני תפל

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיג עמוד א

דג טהור שמלחו עם דג טמא - מותר, מאי לאו שהיו שניהן מלוחין? לא, כגון שהיה טהור מליח וטמא תפל, והא מדקתני סיפא (אבל אם היה טהור מליח וטמא תפל) +מסורת הש"ס: [היה טהור מליח וטמא תפל מותר], מכלל דרישא בששניהם מלוחין עסקינן! פרושי קא מפרש, טהור שמלחו עם דג טמא - מותר, כיצד - שהיה טהור מליח וטמא תפל; ה"נ מסתברא, דאי סלקא דעתך, רישא שניהם מלוחים, השתא שניהם מלוחים - שרי, טהור מליח וטמא תפל מיבעיא! אי משום הא - לא איריא, תנא סיפא לגלויי רישא, דלא תימא: רישא טהור מליח וטמא תפל, אבל שניהם מלוחין - אסור, תנא סיפא טהור מליח וטמא תפל, מכלל דרישא שניהן מלוחין, ואפ"ה שרי; ת"ש מסיפא דסיפא: אבל אם היה טמא מליח וטהור תפל - אסור, טמא מליח וטהור תפל - הוא דאסור, הא שניהן מלוחין - שרי! אידי דתנא רישא טהור מליח וטמא תפל, תנא נמי סיפא טמא מליח וטהור תפל.

משמע שמסקנת הגמרא היא שהמליח מבליע, אך לא בולע. המשמעות היא שהמליח יאסור את מה שנוגע בו, אך אם הדבר המותר מלוח, והאיסור לא – טעם האיסור לא יתפשט

שולחן ערוך יורה דעה סימן צא סעיף ה

ואם אחד מהם מלוח והשני תפל, המלוח מותר בהדחה והתפל צריך קליפה. הגה: וי"א דככל מליחה אנו משערין כס'

בסימן צ"א מדובר בבשר וחלב. המלוח שבהם צריך הדחה – כדין כל צונן, והתפל בלע כדי קליפה כדין מליח. לגבי שיטת הרמ"א תמיד לשער בששים – נעסוק בהרחבה בהמשך כשנגיע לדיון המעשי.
בסימן ק"ה מדובר שחתיכה אחת אסורה והשנייה מותרת –

סימן ק"ה סעיף י

במה דברים אמורים, כשהאיסור וההיתר שניהם מלוחים. ואפילו איסור מליח וההיתר תפל. אבל אם ההיתר מלוח והאיסור תפל, אינו צריך אלא הדחה. (וע"ל סימן ע'). (ויש אוסרין אם נוגעין זה בזה, ויש להקל במקום הפסד).

איך הרמ"א אוסר נגד דבר שלכאורה מפורש בגמרא?

הגר"א (ס"ק ע"ד) מסביר שזה מניח שאנחנו לא בקיאים מספיק ברמת המליחה הדרושה. לכן הוא מחמיר שכל מליח נחשב לא נאכל מחמת מלחו. אם כך, יתכן שהמלח שעל החתיכה המלוחה תמלח את החתיכה השנייה, ושתיהן יהיו מלוחות, ולכן גם התפלה תאסור את המלוחה.

נוזלים ➤

מרדכי מסכת חולין פרק כל הבשר רמז תשיח

ודין בשר חי או צלי שנפל עליו חלב בין יש מלח בחלב לבדו או בבשר לבדו הכל אסור עד סי' כיון שהאיסור צלול הוא רק שיהא שם מלח כראוי שחשוב כרותח מחמת אותו מלח

ים של שלמה מסכת חולין פרק ח סימן פ

והא דאמרינן טהור מלוח וטמא תפל שרי, ה"מ בחתיכות שנוגעות זה בזה, אבל אם הטהור מלוח מצא דבר לח אצלו, בולע ואסור, והוא גוזל שנפל לכותח דשרי (קיי"ב ע"א), היינו שהגוזל גיי"כ לא היה מלוח כל צרכו, שאם היה מלוח כל צרכו היה נאסר מן החלב שהיה מוצא אצלו, כ"פ הסמ"ג (לאוין קל"ז) ור"י מדור"א (ש"ד סימן כ"ב) וכ"פ מהר"א"י, מכל מקום דוקי דבר לח, כגון חלב או דם והדומה, אבל חלב שאינו מהותך, אפי"ו הוא רך ולח, לא קרי דבר צלול, שיאסר המלח ממנו, וכן מצאתי בהג"ה ש"ד (סימן כ"א אות ו') מעשה היה שנמצא חלב צונן על דגים מלוחים, והתיר ר"י, מפני שהוא [טהור] מלוח וטמא תפל, ואני מסופק, דכיון שהחלב לח ורך כ"כ, א"א שלא בלע פורתא, אבל ר' משולם כתב שגם החלב מותר ע"כ

שולחן ערוך יורה דעה סימן צא סעיף ה

והא דטהור מלוח וטמא תפל שרי, היינו שהטמא יבש, אבל אם הוא דבר ללול, נאסר הטהור, מאחר שאינו נאכל מחמת מלחו, בולע האיסור שאכלו ושניהם אסורים. ודוקא שהטהור לח קצת, אבל אם הוא יבש לגמרי, אינו בולע מדבר לח שאכלו.

מליחה בכלים ➤

תוספות מסכת חולין דף קיג עמוד א

ויש ללמוד מכאן דא"צ להגעיל דפוס גבינות העובדי כוכבים ומותר לעשות בהם גבינות לישראל ולמולחן בתוכן דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה ומעשים בכל יום דמלח בקערה שמשממשין בה בשר לוקחים ממנו לתת ממנו בחלב והמחמיר תבא עליו ברכה.

ים של שלמה מסכת חולין פרק ח סימן עג

כתב הרשב"א (ח"א סימן קכ"ט) שאלה, מהו למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר, מי נימא בתר דנייחו דגים פולט כלי ובלעי דגים.

תשובה, ומאן לימא לן שהמלח מפליט כלי, שאם אתה אומר כן, נמצאת אוסר להניח מלח בכלי אסור, ... ומ"מ בין כך ובין כך מסתברא דמותר, שלא אמרו אלא בבשר ודגים, אבל הכלי אינו פולט דם ממש, אלא טעם לבדו, וכדאמרין בנ"ט בר נ"ט, ואין אומרים בכי האי שפולט הכלי דם, ובולעין הדגים, אע"פ שאפשר שאם מלחו הדגים בכלי איסור ממש מבלעת שאר האיסורים שיהיו הדגים אסורים, לפי שפליטת שאר איסורים מסתרכת יותר עכ"ל הרשב"א.

.... ומ"מ לענין עיקר הדין אני אומר, שאין מליחה לעץ להפליט איסור כלל, אפילו בבליעה בכלי איסור דאורייתא:

משמע שתוספות נקטו שמעיקר הדין מותר אך יש מקום להחמיר.

הרשב"א מתיר, אך מסיבות אחרות, וא"כ עולה שיתכנו כלים שבלעו איסור שיכול להיפלט ע"י מליחה,

וא"כ יהיה אסור למלוח בכלים מסוימים.

והמהרש"ל אומר שמכיוון שהכלי עצמו אף פעם לא יהיה מלוח – אין שום סיבה לאסור.

שולחן ערוך סימן ק"ה סעיף יב

גבינות שנעשו בדפוס עובדי כוכבים, אע"פ שנמלחו בתוכן, מותרים הגה: וה"ה אם נמלח היתר צא"ר כלי איסור (תשובת הרשב"א), ואפילו אינו מנוקב (ד"ע), דאין מליח כרותח כל כך להפליט מן הכלי מה שצלע בתוכו. ודוקא בדיעבד, אצל לכתחלה, אסור. (מרדכי והגהת ש"ד).

סעיף יג

מלח או תבלין שהם בקערה של בשר, מותר ליתנם בחלב הגה: וה"ה אם היו בכלי איסור, למאחר שהם יצאים אינן צולעים מן הכלי, רק שהכלי הוא נקי ואין איסור דבוק בו (הגהות ש"ד וכ"כ א"ח צ"ח הר"ה). והמחמיר לכתחלה, תבא עליו ברכה (ארוך וסמ"ג וע"י לעיל ס"ס ל"ה).

ש"ד על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה

מד דמאחר כו' - כלומר דמותר לכתחלה להניחם בכלי של איסור מאחר דהם יבשים וכ"כ בד"מ ובת"ח כלל י"ז ד"ב אבל בדיעבד אפי' הוא לח מותר מטעם דאין מליחה לכלים וכמו שנתבאר וע"ש בת"ח:

הפת"ש מציע להחמיר בכלים בצונן, אך למסקנה קיבל את דברי הש"ך. הוא מובא בדף הרחבות

תתאה גבר במליח

קטגוריה זו נמצאת בתוך אחד מליח ואחד תפל, מכיוון שזהו המקרה המקביל למקרים של תתאה גבר – אחד חם והשני לא, השאלה היא – מי נפל על מי?

אם המליח כרותח, לכאורה גם במליח צריך לחזור לדיונים של תתאה ועילאה. האם יש לכם סברא למה במליח זה יהיה אחרת?

תוספות מסכת חולין דף קיג עמוד א

טהור מליח וטמא תפל מותר - גבי מליח כרותח לא שייך לא עילאה גבר ולא תתאה גבר ואפילו קליפה לא בעי אע"ג דאמרינן (פסחים דף עו.). גבי עילאה ותתאה אדמיקר ליה בלע

חידושי הרמב"ן מסכת חולין דף קיב עמוד ב

ואע"ג דאמרינן בפסחים (ע"ו א') בשר רותח שנפל לתוך חלב רותח וכן צונן לתוך חם אסור, וחם לתוך צונן בקליפה מותר, והכא בין שטמא עליון או תחתון, טמא מליח שהוא פולט לתוך טהור תפל חם לתוך צונן הוא שזה פולט וזה בולע ואמאי קתני אסור לגמרי, ויש לומר מתוך שהוא פולט לתוכו כל שעה ושעה טפות מלוחות שהן כחמות אוסרין אותו לגמרי, שלא אמרו קולף אלא כגון חתיכה רותחת לתוך חלב צונן שהוא מתגבר עליו ומצננו, אבל הכא כוליה חאים מרוב טפות מלוחות שהן חמות בעצמן, כך נראה לי וכן עיקר

חידושי הריטב"א מסכת חולין דף קיג עמוד א

והא דאמרינן אם היה טהור מליח וטמא תפל מותר. פי' לפי שהטמא שהוא תפל בולע ואינו מפליט, וכתבו בשם ר"י ז"ל דמייירי אפילו כשנוגעין זה בזה או שנופלין זה על זה, ואפילו קליפה לא בעי, מדנקיט לה סתמא, ושמעינן מהכא דלא אמרינן גבי דבר מליח אע"פ שהוא כרותח דין עילאה גבר ותתאה גבר להצריך שום קליפה ושום נטילת מקום מחמת נגיעה בעלמא,

אבל מורי הרב ז"ל היה אומר דכיון דההיא דפסחים (ע"ו א') איתמר לענין צלי, ומליח שאינו נאכל מחמת מלחו הוא כרותח דצלי, אמרינן במליחה נמי דין תתאה גבר ועילאה גבר להצריך קליפה, והא דקתני הכא מותר - בשאין נוגעין זה את זה, אלא ששניהם מונחים בכלי שאינו מנוקב, בכדי שפליטתן של זה מגעת בזה, ולפיכך - ברישא מותר, שאע"פ שהציר הולך אל הטמא ונבלע בו - אין בו כח להפליט ממנו איסור שיבא ויבלע בטהור המליח, ולכך הטהור מותר בלא קליפה ודי לו בהדחה בעלמא כדינו, אבל בסיפא שהטהור תפל וטמא מליח אסור, כי אע"פ שהכלי מנוקב וגם הם אינן נוגעין זה בזה, מכל מקום לא סגיא שלא ילך מפליטתו של טמא אל הטהור התפל והוא נבלע בו ואוסרו עד כדי קליפה, כי הטיפות ההולכות שם רותחות הם בשעת מליחה ולא סגיא שלא יהיה כדן חם לתוך צונן דבעי קליפה, ומיהו בקליפה או בנטילה סגיא, אלא דאידי דתנא רישא מותר תנא סיפא אסור ע"כ.

שולחן ערוך יורה דעה סימן צא סעיף ה

ואין חילוק בין מליח עליון ותפל תחתון למליח תחתון ותפל עליון, לעולם המליח מבליע בתפל ואינו בולע ממנו שו"ע סימן ק"ה סעיף יא

זה שאמרנו באיסור מליח והיתר תפל שאם הוא שמן אוסר עד שיהא בו ששים לבטלו, דוקא כשהיה האיסור המליח למטה וההיתר תפל למעלה, משום דתתאה גבר. אבל אם היה ההיתר תפל למטה, והאיסור המליח למעלה, אינו אוסר אלא כדי קליפה. הגה: ויש חולקין ואומרים דמליח אין חילוק אם הוא למעלה או למטה (תוספות והרא"ש וסמ"ק והטור והגהות מיימוני). והכי נהוג.

ש"ך סעיף קטן יב

הש"ך רוצה ליישב את סתירה פסקי השו"ע

ואין חילוק כו' - וצ"ל דדוקא לאסור כולה דהיינו בשמן יש חילוק אבל לאסור כ"ק כגון בכחוש אין חילוק דנהי דתתאה גבר מ"מ קליפה מיהא בעי כמו בסעיף ד' והכי משמע מדברי הרשב"א בת"ה הקצר בשי"ע שם (וצ"ע בב"י בסי' זה ד"ה ואינו תלוי כו' דלא משמע הכי):

המשמעות היא שהשו"ע בעצם מקבל את הדין של תתאה גבר, אלא שאומר – גם בתתאה גבר – כדי קליפה נאסר. א"כ מה שנאמר כאן הוא שבכדי לאסור את כולו – צריך שיהיה תתאה. אפשר לומר שהשו"ע קיבל את תתאה גבר לקולא – במקום בו נחמיר שכולו יאסר – זה רק אם יהיה תתאה.

ש"ד על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף יא

מא ויש חולקין ואומרים דבמליחה אין חילוק - אלא בין הוא למעלה או למטה לעולם המליח מבלע בתפל ואינו בולע ממנו והטעם כתבו הפוסקים דדוקא ברתחת האור יש חילוק דמחמת האור אותו שהוא גובר מרתיח את חבירו או מצנן אותו כי כן הוא דרך תולדות האור אבל מחמת מליחה אין כח באותו שהוא תפל לבטל כח המליחה וכן אין כח במליח לעשות התפל מליח כי כן הוא דרך המליחה שאינה יכולה להתבטל כי אם ע"י הדחה ע"כ:

חתיכות מותרות ואסורות שמלחו יחד

חידושי הריטב"א מסכת חולין דף צו עמוד ב

אין ביטול ששים אלא בתבשיל בקדירה שמתפשט בכולו והתם נמי בעינן נייער או כיסה כדאיתא לקמן (ק"ח ב), אבל בצלי אין ביטול והוא הדין במליחה.

מרדכי מסכת חולין פרק גיד הנשה רמז תרפג

וששאלתם על כרס שלא ניקרוהו מן החלב ונמלח עם בשר אי איכא בכרס גופיה ס' כנגד החלב הדבוק בו אפילו הכרס מותר מיהו החלב שעליו ינקר עדיין ויסירו מעליו והשאר מותר אבל שאר החתיכות בשר שאצלו שנגעו בחלב שאין בהם בכל אחת בפני עצמו ששים לבטל החלב שעל הכרס אסורות ואין מצטרפין ביחד לבטל החלב כיון דאין החלב מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב כמו שהוכיח [ר"י ז"ל] מטיפת חלב אם לא נייער וכסה ואם יש ספק באותן חתיכות באיזו חתיכה נגע החלב ויש שם חתיכות הרבה דאיכא לאיסתפוקי דלמא בהא נגע או בהא נגע כל כי האי גוונא כולו מותר דחד בתרי בטל

טור יורה דעה הלכות תערובות סימן קה

והא דחתיכת איסור אוסרת חברתה בנגיעתה דוקא שאיסורה מחמת עצמה כגון נבילה או בשר בחלב אבל אם אין בה איסור אלא מה שבלעה ממקום אחר אינה אוסרת אחרת הנוגעת בו ואפילו אם נצלו ביחד שאין דבר הבלוע בחתיכה יוצא ממנה לבלוע באחרות אלא ע"י רוטב אפילו החתיכה של היתר שמינה ושומן שבה מפעפע לפי שאין השומן שבה מוליך עמו האיסור אלא למקום שהאיסור יכול לילך בטבעו. וכתב הרשב"א בד"א כשבלע איסור שאינה מפעפע אבל בלע מן הדברים המפעפים בטבען כגון שומן אוסרת חבירתה בין בצלי בין נוגעות זו בזו חוס בחוס שהאיסור הבלוע בעצמה מפעפע ויוצא מחתיכה לחתיכה:

שולחן ערוך סימן ק"ה סעיף ט

וכל זה לענין חתיכה עצמה שהיה החלב דבוק בה, ולענין שאר חתיכות שנמלחו יחד, אם אין בכל אחת מהם בפני עצמה ששים לבטל החלב, אסורות ואין מצטרפין ביחד לבטל החלב, דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב. ואם אין ידוע אם נגע בכולן, כולן אסורות. ואם ידוע שלא נגע אלא באחת, ואין ידוע איזו היא, כולן מותרות, דחד בתרי בטיל, אפי' הן חתיכות הראויות להתכבד.

ט"ז סימן ק"ה סעיף קטן כ"ב

דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה. - מזה נמשך ג"כ קולא דהיינו דאם בבירור לא נגע החלב רק בא' מהן אז האחרות מותרות

ואני תמה על השי"ע שפסקיו סותרין זא"ז - שלעיל סעיף ז' פסק שאם בלעה מן הדברים המפעפים בטבען כגון שומן - אוסרת חברתה אף בלא רוטב, והוא דעת הרשב"א שהביא הטור, וכאן פסק שבליעת החלב אינה יוצאה בלא רוטב, והוא דעת מהר"מ במרדכי פרק ג"ה והב"י מביאו!

וא"ל דכאן מיירי בחלב כחוש שאינו מפעפע, דבמרדכי כתוב בפירוש דין זה על החלב שעל הכרס שהוא עיקר החלב, ותו, דאם היה חלב כחוש, אמאי צריך סי' בכל אחת בפני עצמה? וע"כ לומר דמהר"מ פליג ארשב"א, וסי"ל גם באיסור שמן אינו יוצא בלא רוטב כל שהוא בלוע בו. ע"כ תימה על השי"ע שלא הרגיש במחלוקת זו:

הט"ז מבין שהרשב"א שהובא לעיל סותר את הריטב"א והמרדכי. וא"כ קשה שהטור והשו"ע פסקו את שניהם.

האם אתם יכולים לחשוב על חילוק בין השאלה האם האיסור מגיע לכל מקום ע"י השומן, והשאלה האם יהיה ביטול בששים?

אולי אחרי שנחשוב על החשבונות של הש"ך יהיה יותר ברור -

ש"ד סימן ק"ה סעיף קטן ל

ולענין שאר חתיכות כו' עד סוף הסעיף - לא ידעתי מ"ש רישא ומ"ש סיפא דהא ברישא כשנגע בכולן וכן כשאין ידוע אם נגע בכולן ע"כ נמי לא נאסר אלא אי' מהן. על דרך משל - כגון שהיו כאן י' חתיכות ויש בכל אי' מהן נ' ותשעה נגד החלב, דאי תימא שא' מהן נאסר מפני שנבלע בה החלב ואין בה סי' לבטלו, א"כ שוב אין השאר נאסרין, וא"כ ע"כ לא נאסר אלא אי' מהן, ובטל ברוב. וכן הוא דעת ר' נתנאל שהביא המרדכי שם.

מיהו אמהר"מ גופיה לק"מ, דאפשר דהיינו טעמא דכשנגע באחד מהם לא ידעין כמה נפק מיניה, ונאסרו החתיכות, ושוב חזר החלב ובלע מן החתיכה דהיתר ונעשו גם ההיתר איסור, דאזיל לטעמיה דסי"ל בכל האיסורים חני"ו. וכן כשנגע בכולן,

אבל המחבר דסי"ל דלא אמרינן חני"ו בשאר איסורים קשיא וצ"ע.

הש"ך מסביר שניתן להסביר את המחלוקת במרדכי שתלויה בשאלה האם הדבר המותר שנאסר נעשה איסור בפני עצמו, וממילא הוא יכול להמשיך לאסור את החתיכה הבאה, וכן על זה הדרך. אך אנו נלמד בהמשך שהשו"ע לא סובר כך, ולכן מקשה עליו.

האם ניתן ליישב את השו"ע? נ"ל שתירוץ אחד רמוז בדברי רבי עקיבא איגר

רבי עקיבא איגר סימן ק"ה

(ש"ך סק"ל) אבל המחבר דסי"ל. קשה לי הא י"ל דחיישינן דאחר שנאסר חתיכה אי' מהחלב חזר ונפלט החלב מהחתיכה ונשאר בו רק משהו חלב דנשאר החתיכה באיסורה אף להמחבר דל"א חתיכה עצמה ני"נ כדאיתא בסי' ק"ו וע' בת' הרשב"א שהביא בב"י שם ואחר שנפלט החלב חוזר ואוסר חתיכ' האחרת ואדרבה על המחבר ליכא קושיא די"ל דסי"ל דשמך יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב אלא דלענין זה לא מהני דהכל מצטרף דמ"מ שמא לא פעפע בשוה וכמשי"כ בנקה"כ וא"כ שפיר יש החשש בחזר החלב ונפלט אבל על המהר"ם עצמו דסי"ל דאפילו לקולא אמרינן דאין בלוע שמן יוצא מחתיכה לחתיכה ליכא חשש כלל לא לחלב שחזר ונפלט וגם לא למה דנקט דהחלב חזר ובלע מהחתיכה דהיתר דהא מ"מ הבלע בהיתר שנבלע בחלב אי' מהחלב ואינו אוסר לשאר החתיכה:

חשבונות משעשעים בתערובת הזו ניתן למצוא ברע"א בדף ההרחבות.